

Sinibald de Mas*, viatger extremós i lingüista utòpic¹

Joaquim Sala-Sanahuja
Facultat de Traducció i d'Interpretació
Universitat Autònoma de Barcelona

En l'àmbit dels estudis xinesos, ens pertoca de parlar d'un dels més grans sinòlegs del segle XIX, el viatger, lingüista, diplomàtic i espia –aquests dos oficis han anat tradicionalment junts-- Sinibald de Mas. També haig de dir que aquesta breu article sobre el gran personatge, inventor a més a més d'una escriptura i d'una llengua artificial, la “*llengua ideogramàtica*”, no és, en el nostre cas, només flor d'un dia, sinó que un grup d'estudiants de la Facultat de Traducció i d'Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona treballen d'un temps ençà en la traducció d'algunes de les obres de Mas, principalment *La Chine et les puissances chrétiennes*, redactada en francès i publicada a París l'any 1861².

Aquestes traduccions s'emmarquen en el nostre Projecte Guàrdia. Un projecte en què participa un grup de treball format per estudiants de la Facultat i que té l'objectiu de traduir sistemàticament els autors catalans del segle XIX i XX que van escriure una part o la totalitat de la seva obra en francès.

¹Aquest treball s'inscriu en les activitats del Grup d'Estudi de la Traducció Catalana (GETCC). (2014 SGR 285)

²*Sinibaldo de Mas, La Chine et les puissances chrétiennes*. París: Librairie Hachette, 1861, 2 vol.

En efecte, confrontats a les limitacions d'una llengua que havia perdut la gran brillantor literària que havia tingut fins al Renaixement, gairebé tots els autors catalans del segle XIX anteriors a la Renaixença es van veure obligats a fer servir llengües manllevades, el llatí sobretot, seguint encara la tradició de segles anteriors en matèries com ara la Teologia o la Medicina, però també el castellà i, en molts casos, el francès. Ignorats dels seus connacionals, els que van optar pel francès –*Josep Miquel Guàrdia, sens dubte el filòsof català més important del segle XIX, o bé Mateu Orfila, Francesc Amorós, Domènec Badia, Bosch de la Trinxeria o Sinibald de Mas mateix*– són avui poc o mal coneguts. I no cal parlar dels catalans que han escrit en francès durant el segle XX. En referència a Josep Miquel Guàrdia, que ha romàs com una fita en els annals de la psiquiatria naixent a la segona meitat del segle XIX i que Freud inclou en la bibliografia de referència de *La Interpretació dels somnis*, hi ha en curs d'edició un volum de traduccions realitzades pels nostres alumnes que sens dubte canviarà radicalment l'anàlisi que se sol fer de la filosofia catalana del vuit-cents.

EL CERCLE DELS AMAT

La història que vull contar-vos³, doncs, i que ens portarà a la Xina, comença molt a prop d'aquí, a tocar de Sabadell, per la banda de tramuntana, en una masia que els qui sou de la comarca segurament coneixeu: la masia de can Deu (actualment museu agrícola). Aquesta masia era la casa pairal d'una família que segles enrere havia estat noble, els Amat de Palou, i que a mitjan segle XVIII feia molts badalls, com tanta gent del país. En aquests mas, doncs, que podeu visitar –és actualment el Museu de la Vida a Pagès--, hi va néixer, el 1750, Fèlix Amat de Palou, un dels personatges clau de la nostra Il·lustració. Amat va fer la carrera eclesiàstica, de primer a Barcelona, i després a Gandia, on es va doctorar en Teologia. Val a dir que el context acadèmic del moment, a Catalunya, era catastròfic. Com ja sabeu, les sis universitats catalanes –*Barcelona, Tarragona, Girona, Vic, Solsona i l'Estudi General de Lleida*– havien estat suprimides l'endemà de la guerra de Successió i se n'havia creat una de nova, síntesi minúscula de les anteriors, a Cervera. Va passar el mateix amb els estudis superiors del Seminari Major i amb seminaris canònics de tots els ordres religiosos de Catalunya. Com que aquest intent de genocidi cultural és el tema del dia

³Aquest text pren com a base la conferència d'inauguració del curs 2013-2014 de la Facultat de Traducció i d'Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

en moltes novel·les d'èxit i en debats que tothom segueix avui amb atenció, no m'estendré sobre el tema. Però el cas és que, a manca d'institucions acadèmiques –*perquè Cervera amb prou feines podia tenir aquest qualificatiu*–, la majoria dels pocs estudiants catalans s'havien d'exiliar a França, sobretot a Montpeller o a Tolosa, o bé a València. I és a València i a Gandia que es forma una elit catalana, poc o molt influïda de les idees il·lustrades, que després tindrà un paper important en els intents de dreçar un Estat nou, a Madrid, que es fonamenti en algunes de les idees que venien de França.

En aquesta conjuntura –*parlo ja de finals del segle XVIII*– Fèlix Amat es converteix en un personatge de l'ombra, un poder ocult a Catalunya. Protegit per nobles de tradició austriacista, com el marquès de Ciutadilla –*que era senyor també de molts alous de Sabadell*–, és ell qui organitza –com pot– la intervenció dels catalans a la desastrosa Guerra Gran (1793-1795), que va portar el país encara més a la ruïna. Acte seguit, Amat esdevé confessor de Carles IV, càrrec de gran importància al seu moment, atès que l'expulsió dels jesuïtes, el 1767, havia deixat les mans lliures al “partit” jansenista, un corrent ideològic dins del catolicisme que, sobretot a Catalunya, i en el cas d'Amat en particular, estava amarat de les idees de la il·lustració.

A Madrid, a partir del 1803, i al voltant de Fèlix Amat, home d'una personalitat molt forta i d'una estatura de gegant –*perquè, segons escriu el nebot, Fèlix Torres Amat, feia més de dos metres d'alt*–, es va anar configurant una mena de cort catalana a l'exili que esdevindrà més endavant el germen de la nostra Renaixença. Afrancesat notori –*és ell qui recomana a la cort que marxi a França, en el moment de la invasió napoleònica*–, la seva estrella política declina amb l'acabament de la guerra del Francès, però el succeeix el seu nebot i fill espiritual, Fèlix Torres-Amat, autor, com potser ja sabeu, de l'important *Memorias para ayudar a formar un Diccionario crítico de escritores catalanes* (1836) i continuador del *Diccionario catalán-castellano-latín* que havia començat el seu oncle i que d'altres havien d'acabar més endavant. Torres Amat va traduir també la *Bíblia* al castellà (1823) i va intentar-ne una versió catalana, per encàrrec de la *Bible Society de Londres*, però no hi va reeixir. Heus aquí un tema que caldria aprofundir.

ELS VIATGES DE SINIBALS DE MAS

Del cercle dels Amat a Madrid, en el qual gravita un financer de pes, Gaspar Remisa, citarem tres personatges que interessin el tema que

tractem avui: Domènec Badia (conegut com Alí Bei el-Abassí), Sinibald de Mas i Bonaventura Carles Aribau. El primer és prou conegut com a arabista i viatger per terres del nord d'Àfrica i per l'Orient Mitjà. Arribà en viatges successius fins a La Meca, on segons sembla visità la Pedra negra del profeta, a Bagdad i a Damasc, on finalment, l'any 1818, va morir enverinat pels serveis secrets britànics, que aleshores ja tenien la fama que després han realçat les novel·les de John Le-Carré o les pel·lícules de James Bond. Les seves aventures, Badia i Lebllich les va relatar als seus Viatges, també escrits en francès i publicats a París el 1814.⁴

El segon, Sinibald de Mas, nét del gran navegant del mateix nom que havia fundat l'Escola Nàutica de Barcelona, és una mica posterior: havent-se interessat pels estudis filològics i amb una formació lingüística en què ha intervingut Torres Amat –*com reconeix Sinibald a la dedicatòria de Pot-Pourri literario (1847)*–, l'eclesiàstic l'incita a viatjar com a agent diplomàtic o com a agent tout court per on convingui. I el recomana –*o més aviat el designa*– al ministre d'Estat, Francisco Martínez de la Rosa, un altre home de lletres, poeta i autor teatral romàntic, el qual li confia –*estem a mitjans de 1834*– una missió extraordinària, novel·lesca, d'"agregat diplomàtic": de primer ha d'anar a Grècia i comprovar-hi la influència que hi té Rússia; en acabat es dirigirà a la Turquia asiàtica i hi comprovarà el grau de cohesió de l'imperi turc; després passarà a Síria –*avui també tristament d'actualitat*–, per veure la influència que hi té el baixà; també s'informarà de la situació a l'Aràbia Pètria i al Iemen, que els egipcis acaben d'ocupar. Fet això, anirà fins a l'Indostan, a través de Pèrsia, per assabentar-se del poder que hi té Anglaterra, és a dir, les tropes destacades i la seva capacitat d'expansió cap a Indoxina. Des d'allà, saltarà a les Filipines, colònia espanyola, on serà reconegut en el seu grau de representant diplomàtic per les "*autoridades ilustradas*". I, objectiu final del viatge, arribar a Canton per sospesar-hi la possibilitat d'introduir-se comercialment a l'Imperi xinès i de contrapesar la influència que hi tenen Anglaterra i França, i, en un grau menor, Portugal. Les recomanacions finals de Martínez de la Rosa a Sinibald són de gran interès i no m'estaré de citar-les: "*La parte literaria y científica de este viaje la deja S. M. al buen juicio de V., inculcándole sólo la idea de que, siendo en el día un objeto particular de los sabios el conocer la literatura y teologia shanscrita,*

⁴ DOMINGO BADIA Y LEBLICH, *Voyages d'Ali-Bey el Abbasi en Afrique et en Asie pendant les années 1803, 1804, 1805, 1806 et 1807*. París, 1814.

fije V. en esto su estudio particular, adquiriendo cuantos conocimientos le sean posibles. Para este objeto pueden servir a V. de guía las memorias de la sociedad de Calcutta y el trato de algunos ilustrados bracmines.” Aquesta citació, que és quasi l’epíleg del nomenament de Sinibald, era molt probablement inspirada pel mateix Torres Amat. És el moment en què es divulguen a Europa les traduccions del parsi d’Abraham Anquetil-Duperron (p. 8): del Zend Avesta, en francès (1771) i dels Upanishad, en llatí (1801-1802), que tanta influència tindran en l’orientalisme europeu i en l’evolució del pensament post-hegelià, sobretot amb Schopenhauer.

Martínez de la Rosa, finalment, demana a Sinibald de Mas que comprovi si les informacions que havien proporcionat altres viatgers precedents en els seus escrits –Volney, Niebur i Bruce-- són exactes. Aquests és, doncs, l’esperit i els objectius del viatge que Sinibald emprendreà efectivament i que sembla que va acomplir del tot. En tot cas, Sinibald envia al ministre els seus informes –inclosos a l’edició de les Obras literarias de 1852-- des de Grècia, Suez, Moka, Calcuta, Xangai o Ning Po. (“Despachos”, p. 93 -135). Entretant havia fet una llarga estada a Manila, on, malgrat les seves acreditacions d’“agregat diplomàtic”, les “autoridades ilustradas” no en van fer cabal, i on va acabar passant misèria, fins al punt d’haver de dedicar-se a fer retrats. Avui suposem que eren retrats fotogràfics, efectuats amb un dels primers aparells daguerreotips (l’invent es va divulgar el 1838, i el mateix any era utilitzat a Barcelona. Gaspar Remisa n’havia sufragat la importació.) El viatge comença, doncs, el 1834; Sinibald és a Calcuta abans del 1839 –on deu rebre l’aparell daguerreotip, que li ha enviat sens dubte Gaspar Remisa--, si és certa la hipòtesi més corrent, i deu ser a Manila el 1839 i 1840, mentre que els darrers informes, tramesos des de la Xina, són del març de 1845. Finalment, el 1847 és nomenat representant diplomàtic a Pekín, tot i que s’instal·la a Macao; i no torna a la península fins el 1851. Si pensem que havia marxat poc després de rebre les “instruccions” de Martínez de la Rosa, el periple de Sinibald de Mas a Orient va durar més de setze anys. I encara toranarà a l’Orient, segons sembla, poc abans de morir, en un tercer viatge, entre 1863 i 1868.

La part literària i científica del viatge, Sinibald la va resumir posteriorment en quatre obres importants: *L’Anglaterra, la Xina et l’Inde* (París, 1857), *La Xina et les puissances chrétiennes* (París, Hachette, 1861), *L’idéographie* (1844) i *“On the Egyptian system of artificial Hatching”*, és a dir,

en la traducció castellana del títol, “*Memoria sobre la empolladura artificial de huevos de gallina en Egipto*”, publicat al butlletí de l’Asiatic Society of Bengal el gener de 1839 (p. 121). Si esmento especialment aquest text, il·lustrat amb plànols de les instal·lacions aviàries (v. *Obras literarias*), és perquè reflecteix la percepció i els interessos universals del nostre viatger. El tema aquest de covar artificialment els ous –*que després ha donat les nostres granges modernes*–, Sinibald el torna a tractar en el llibre sobre la Xina, on retroba una tècnica semblant a la d’Egipte. En això reconeixem en Sinibald encara la mirada del viatger il·lustrat que extreu ensenyaments molt precisos del que veu i produeix finalment un discurs utilitari. (Utilitari fins al punt que ell mateix va construir una granja a Egipte, en col·laboració amb un altre català resident a El Caire). El conjunt d’aquestes obres orientalistes va ser aplegat en dues edicions successives i incompletes de l’obra literària per l’autor mateix: *el Pot-pourri literario* (Manila, 1845) i *Obras literarias de D. Sinibaldo de Mas* (Madrid, 1852). Posteriorment, el 1861, Hachette publica a París els dos volums de *La Chine et les puissances chrétiennes*.

SINIBALD, SINÒLEG

En l’obra asiàtica de Sinibald hi observem doncs, els dos grans vectors de la literatura de viatges i en particular de l’exotisme oriental del moment: en primer lloc, una observació “política”, amb molta documentació geogràfica, històrica, econòmica i militar (inclou de vegades plànols de les defenses d’una ciutat), i amb la citació de testimonis que aplega el nostre viatger, d’acord amb l’encàrrec oficial; i en segon lloc, i sobretot, una constatació de l’existència de “el món a l’inrevés”. És a dir, d’uns països que són en molts aspectes el contrari, el reflex invertit del nostre. I és per això que aquestes cròniques i relats exòtics, al capdavant, ens fan interrogar sobre nosaltres mateixos, qüestionen el caràcter inexorable de la nostra manera de fer i de pensar, i relativitzen el caràcter ineluctable de la cultura occidental. Els textos de Sinibald sobre la Xina, plagats, especialment a la primera part (traduïda al català abans de la guerra)⁵, d’anècdotes i d’observacions curioses –els rituals de la mort, els casaments, els banys, les cases de te, o els metges, els peus de les dones, la pirotècnia i el teatre d’ombres, com veurem–, fan somniar el lector com si es tractés d’una ficció, en efecte, però sobretot li mostren que hi ha una altra manera de veure i de viure el

⁵*Sinibald de Mas, La Xina*, traducció de Joan Sacs (Feliu Elias i Bracons). Barcelona: Col. Popular Barcino, 1927.

món, i que aquesta manera, antagònica de la nostra, és també perfectament viable: el relat del viatge n'és la prova.

Com probablement ja sabeu, el tòpic de “el món a l'inrevés” és un gènere humorístic molt estès en les auques i en la literatura de cordill des del segle XVI a tot Europa, i té l'origen en la literatura llatina. El viatger romàntic demostra, doncs, que *“el món a l'inrevés”* existeix. Encara que sembli impossible, existeix efectivament; i que tot allò que pertanyia a la fantasia clàssica, al món dels mites, existeix i té una localització geogràfica precisa. Val a dir que, avui, quan podem observar el racó més allunyat de la terra des de Google earth, ens costa de situar-nos en l'imaginari de l'home del segle XIX, per al qual una gran part del planeta era simple fantasia. Com a anècdota, potser caldrà recordar justament que Fèlix Amat, el valedor, amb el seu nebot, de Sinibald, havia estat consagrat arquebisbe de Palmira, in partibus infidelium, l'any 1803, i que Alí Bei, suposat descendent d'un oncle del profeta, va visitar aquesta ciutat, actualment a Jordània, seguint una caravana, un 1 de setembre de 1807⁶. Aquesta superposició d'un món imaginari, la terra ignota, amb el testimoni dels viatgers que finalment hi tenen accés d'ençà de finals del segle XVIII és una de les característiques essencials, al meu parer, en la percepció que el romàntic té de l'estranger. I, en termes pràctics, allò que clàssicament era considerat partibus infidelium esdevé ara terra de no-ningú damunt la qual es bastiran durant el segle XIX els grans imperis colonials.

No m'estendré sobre el fet que moltes de les publicacions de Sinibald – les castellanques, a compte d'autor-- tenen un caràcter miscel·lani. El viatger hi relata què ha vist, però també tot allò que han vist els seus predecessors, que de vegades critica, alhora que formula les observacions pròpies amb una gran objectivitat i amb moltes precaucions quan es tracta de coses o de fets no prou adwerats. I sovint encara hi afegeix documentació. La Chine et les puissances chrétiennes, per exemple, conté fins i tot la traducció d'una obra de teatre... I mai Sinibald no s'està de citar explícitament altres autors i d'incloure testimonis d'altres viatgers o dels intèrprets mateixos. Però s'observa en tots els casos la dificultat d'obtenir la informació si no és per la via dels mitjancers, sovint manipulats per les autoritats o pels contrincants directes (els anglesos). Un tret, d'altra banda, molt corrent a la Xina fins no fa gaires anys. O a Corea del Nord encara avui. Llevat d'un cert nombre

⁶Alí Bey, Voyages, v. 3. Trad. Castellana: València: Librería Mallen y Sobrinos, 1836, p.222.

d'indrets oberts als estrangers, com ara Macao o Xangai, la Xina es clou com una petxina per al viatger romàntic. Tot això explica les dificultats i els perills que ha de vèncer Sinibald.

NAIXEMENT DEL COLONIALISME MODERN

En l'ordre ideològic, més enllà de la seva formació d'il·lustrat de caire jansenista, que provenia d'Amat i del seu successor Torres Amat, personatge ja plenament romàntic, Sinibald es troba en l'àpex de l'interès per la literatura sànscrita i per l'hinduïsmes i el budisme, com hem vist. Torres Amat mateix era especialista en llengües antigues, l'hebreu sobretot, i estava al corrent dels darrers treballs sobre el sànscrit. No és estrany, doncs, que inculqués al deixeble la necessitat d'investigar en aquest camp, que era també terra ignota.

Per altra banda, el càrrec d'"agent" del nostre home al servei d'una "potència" espanyola -o "suposada potència"- significava posar un peu en una terra que també se suposa que és de no-ningú. Perquè aquí ja no es tracta d'imperis, que és una cosa de la història "moderna", sinó de "potències", concepte contemporani que designa no tan sols el domini, sinó també l'hegemonia i sobretot la influència i el profit. Gairebé sense adonar-nos-en, hem entrat en el camp del colonialisme modern, perquè és aquest, en realitat, l'objectiu polític de l'encàrrec que fan a Sinibald, com ho havia estat, uns anys abans, el d'Alí Bei. Aquests viatges prefiguren un repartiment del món entre "potències" modernes -que Sinibald anomena, curiosament, "potències cristianes"--, les que han nascut amb la revolució industrial i que han adoptat, si no les pràctiques, almenys les idees, moltes de les idees de la Revolució francesa. I és que el segle XIX és el segle que inventa efectivament el colonialisme. Un important pensador català que també ha escrit sobretot en francès, Lluís Sala-Molins, opina que el colonialisme -i el seu correlat inevitable, l'esclavatge a gran escala-- són conseqüència de la Revolució francesa mateixa. La qual preconitzava la igualtat dels ciutadans sense aclarir, però, qui seria ciutadà i qui no.

La Xina, l'Annam (després Indoxina), Pèrsia i l'Afganistan desvetllen aleshores les cobejances de les "potències", atès que l'Índia ja és dels britànics, des d'on volen estendre la seva influència -i per això Sinibald hi va a comptar les tropes que hi tenen, pensant també en la seguretat de Filipines, aleshores colònia espanyola relacionada amb Amèrica. França,

per la seva banda, ha començat a colonitzar Algèria i a projectar una ombra “protectora” sobre el Marroc. Aquest havia estat també l'objectiu polític dels viatges d'Ali Bei, com ja hem dit: obtenir terres ignotes, des del Marroc fins a l'Orient mitjà, on per tot pul·lulaven d'altres “agents” desdoblats en geògrafs o en lingüistes, com ara Arsenius Vambéry, gran lingüista hongarès que viatja al Turkmenistan i fins a Samarkanda per trobar-hi els orígens de la llengua magiar, o com ara el comte Potocki, l'aristòcrata polonès autor del cèlebre Manuscrit trobat a Saragossa, que uns anys abans havia viatjat a Mongòlia i a la Xina per compte del Tsar.

Pel que fa a la Xina, Sinibald recomana al seu primer llibre (1857) de partir-la en tres o quatre països, situats, cadascun, sota la influència o el protectorat d'una potència. El país és massa gran i heteròclit, i per això mateix no pot ser governat segons el model de les colònies occidentals. Es tractaria, doncs, al seu parer, d'arribar a un acord entre les “potències cristianes” que evités guerres futures i sobretot les migracions desordenades dels nombrosos, massa nombrosos, naturals de l'Imperi manxú. Més enllà, en el mateix llibre, Sinibald fa una relació minuciosa dels estralls que han causat a la Xina les guerres i i les revoltes, que atribueix sobretot, i potser amb raó, a les maniobres dels britànics. Tot això en nom, és clar, d'una hegemonia natural de les nacions modernes sobre les que no ho són.

De la mateixa manera, però, que descomparteix la Xina, Sinibald recomana donar la independència a les Filipines, massa llunyanes i disperses, i sobretot preconitza en els seus escrits d'ajuntar altres països: no veu factible una Europa unida, com ell voldria, però en canvi proposa la unió ibèrica al seu llibre *La Iberia: Memoria sobre las ventajas de la unión de Portugal y España*, un referent molt important en l'evolució de liberisme. Val a dir que l'època és propícia a fer i desfer països. Per la península itàlica ja corren aires d'unitat, i s'acaba de crear, del no-res, Bèlgica, el 1830, un país que és un simple compromís entre potències. I per a la futura Ibèria Sinibald ho té tot pensat, fins i tot la bandera.

⁷Sinibald de Mas, *A Ibèria. Memória sobre a conveniência da união pacífica e legal de Portugal e Hispanha*, Lisboa: 1952 i *La Iberia: Memoria sobre las ventajas de la unión de Portugal y España*. Madrid: 1955.

⁸Vegeu CERDÀ SUBIRACHS, JORDI, I MARTÍNEZ-GIL, VÍCTOR, « *L'utopisme lingüístic a la Catalunya de la Il·lustració i del primer romanticisme*. Barcelona, Els Marges, n. 55, 1996, pp 29-49.

EL LINGÜISTA

Format en les disciplines lingüístiques, com ja ha estat dit, Sinibald dedica una part considerable dels seus textos a la llengua i a l'escriptura ideogramàtica xineses. Cal dir que, de jove, ja havia realitzat un treball sobre una nova cal·ligrafia, i que el 1832 havia publicat el Sistema musical de la llengua castellana. És a la Xina que Sinibald de Mas s'adona de la importància d'una escriptura universal que no es basi en la transcripció fonètica. I és allà, igualment, que comença a idear una "llengua comuna escrita" a imatge també dels signes numèrics àrabs. L'interès d'aquesta escriptura imaginada per Sinibald és que expressa una llengua autoanalítica, com ho són poc o molt les nostres, dites naturals, però d'una manera simplificada. I fa servir, per distingir cada funció sintàctica, cinc franges horitzontals, semblants al pentagrama musical. De dalt a baix, hi haurà una franja per als noms, la segona per als verbs, la tercera per als pronoms, la quarta per a tots els mots indeclinables –adverbis, conjuncions, preposicions interjeccions, i la cinquena per als adjectius. I els signes pròpiament deriven dels de la música⁹. També estableix un sistema simplificat de declinacions i de conjugacions a base de signes auxiliars. Tot hi és pensat. Finalment, en una nota darrera, estableix la possibilitat de convertir la llengua escrita en una llengua parlada, mitjançant uns fonemes que correspondrien a cada signe determinatiu. Com és natural, l'autor hi presenta una mostra del vocabulari ideogràfic (p. 9) i una altra d'un vocabulari específic ideogràfic-francès.

Cal destacar encara que la segona edició (i definitiva) de l'*Idéographie* comprèn, a tall de pròleg, un text de Bonaventura Carles Aribau en què l'autor de l'"Oda a la Pàtria" remet als precedents de la Pasigrafia (o escriptura per a tothom): Leibniz, en primer lloc, promotor d'una "Characteristica Universalis" o llenguatge universal per a la comunicació lògica i científica. Leibniz ja s'havia inspirat en l'escriptura xinesa –que coneixia de referència a través dels treballs dels missioners europeus del segle XVII–, però també suggeria que la seva Characteristica podia fer servir elements gràfics com ara els de la notació musical, idea que Sinibald aprofita per al seu sistema.

⁹Vegeu-ne una mostra a: http://books.google.mn/books?id=oFKtGbFlnewC&pg=PA258&hl=ca&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&cf=false. Darrera consulta: 10 de novembre del 2014.

Tornant a Aribau, un altre dels membres del cercle de Torres-Amat, cal destacar els seus treballs no prou coneguts sobre l'estenografia i la taquigrafia, que havia inventat, el 1803, el valencià Francesc Martí i Mora, per aplicar-la al català, al portuguès i al castellà. Més endavant (1864) sorgiria el sistema Garriga (de Pere Garriga i Marill). Val a dir que tots dos sistemes han arribat, vivents, fins als nostres dies. I és també Aribau, finalment, qui proposa, en un altre article, que Sinibald converteixi la seva llengua ideogràfica en una llengua vivent: per exemple, prenent una quarantena d'orfes i pujant-los junts en un indret completament solitari de Mongòlia. Una manera perfectament utòpica de convertir la llengua ideogràfica en una llengua natural!

Cal afegir ara, una mica com a conclusió, per acabar de manera una mica forta, que si el projecte lingüístic de Sinibald hagués reeixit, avui no existiria cap Facultat de Traducció i d'Interpretació. Perquè al capdavant el seu èxit hauria comportat la desaparició del traductor i també de l'interpret.

I en definitiva, la mort de la traducció. Tot amb tot, les altres llengües universals que van sorgir després, especialment a finals del segle XIX, com ara el volapük, l'ivo o l'esperanto, no deixen de ser síntesis simplificades d'unes quantes llengües europees. I tampoc no van acabar de reeixir. La utopia lingüística de Sinibald volava més amunt, en el cel d'una llengua purament nova.

Per acabar amb una anècdota, recordo la resposta d'un avi meu molt viatjat a algú que li demanava si, atès que havia viatjat tant, parlava gaires llengües. El meu avi, que era de la generació una mica cínica del 1918, li va respondre que “anant pel món, només hi ha una llengua que tothom entén: aquesta!” (fent un gest reiterat de fregar l'índex i el polze). I això, traduït al llenguatge acadèmic dels sociolingüistes, ve a significar que darrere la implantació de la llengua, i encara més de la implantació universal, hi ha d'haver sempre el poder.